

EXERCITATIONES
ANATOMICÆ,

IN

Varias Regiones Humani
Corporis, Partium Stru&tua-
ram atque usum ostendentes:

Recentium Medicorum, Chy-
rurgorum, necnon Pharmacopo-
larum, in usum Divulgata

à

ROBERTO BAYFIELD
Medico.

Editio Secunda.

LONDINI,

Typis J.B. sumptibus Dormanni Newman-
& venales prostant ad Insignia Majestatis
Regiae, in Platea vulgo dicta,
the Poultrey, 1677.

е а и о г и т и о н и

А С И М

и п и д Н а с

и В и с и т и

и с и м и

и с и м и

и с и м и

и с и м и

и с и м и

и с и м и

и с и м и

и с и м и

и с и м и

и с и м и

и с и м и

и с и м и

и с и м и

и с и м и

и с и м и

и с и м и

R

In

C

Clarissimo Doctissimòque
V I R O,
ROBERTO GAWSELL
Armigerò,
Et
In Comitatu Norff. Pacis Justi-
cario, Robertus Bayfield Charissi-
mus sui Cognatus & humillimus
Servus, Sectionem hanc primam
de Exercitationibus Anatomicis
exhibitam in grati animi
testimonium con-
secravit.

A 2

Lecto-

LECTORI

Candido Salutem.

Nter omnia eruditio-
nis ingenuæ spe-
cimina, Candidissime Lector laureo-
lam medicina in
hoc planè prome-
ruit, quod cum reli-
quæ scientiæ benè esse tantummodò spe-
ctant, hæc & ipsum esse corporis humani
intuetur. Artes liberales si consulas, ea-
rumque excellentiæ mensuram ab objectis
accipias, quanto rem à corpore, immò
verbuna à re ipsa diminutam, tanto hanc
illis omnibus sublimiorem facile judica-
bis. Nec Theoria tantum delectat quan-
tum praxis proficit: Cunctis ergò me-
dicinae

Ad Lectorem.

dicinæ laboribus præferenda est Anatoma, eò quod mirificum divinæ potentiac sapientiaeque indicium in hominis strukturæ exhibet, cui os sublime dedit vultusque erectos, & omnia sic artificiose contexuit corporis lineamenta, ut quadratam supremi numinis exprimat effigiem, & majorem mundi machinam repræfenteret, unde à Philosophis μηχανικοῦ & audiit quod omnia in se eminenter, quæ Μηχανικοῦ in se formaliter contineat, omnis etiamque praxeos basis sit, ac fundamentum; Nullum enim Medicamen præstabile est absque indiciis, quæ non solum à morbo, sed à parte etiam affecta deducuntur, secundum cuius naturam, temperamen, situm unionem, sensumque diversum, singula applicantur & alterantur remedia. Ad eò ut peritè medicari mintraleqā avatē pueri sint penitus acutusata. Admirandæ bujus Fabricæ observatio Phylosophorum primis stupendam creavit extasim, ejusque contemplatio Medicos omnis

Ad Lectorem.

ævi eximios solenniori anatomiae studio
devovit. Ab antiquis Coronam Galen-
nus arripuit, doctissimi cuius dissectio-
num libri Laudis suæ æternum spectan-
ti exhibent monumentum. Inter Neote-
ricos (qui in præceptis artis hujuscce re-
gulandis , observationibus superadden-
dis , controversiisque determiniandis ,
τεγγον plane Herculeum navarunt) ad
miraculum excelluere Columbus, Fal-
lopius, Laurentius, Vesalius, & Pic-
colhomineus, qui omnes in hac provin-
ciâ dextrè necnon indefessè laborarunt ;
judicii profunditatem phroseos elegantia
sic attemperantes , ut unusquisque
Æsculapii instar salutem à caelo secum
attulisse videatur. Post quos omnes me-
dicè loqui , nihil aliud est , quam post
Homerum Iliadas scribere. Hi corpus
medicinae animatum efformarunt , nos
eos sequentes , & eorum volumina in
Epitomen contrahentes , Sceloton solum
sumus exhibituri. Ipse ego cum diu
observavsem , quantum tñdii hac in arte

Ad Lectorem.

incipientibus (quorum causa horis suc-
cisi viis scripsi) credit librorum prolixitas,
& quam intoxicat animos opinio-
num diversitas, compendia hac physica
eque ac Theologica necessaria judicavi,
ut in ipso studiorum limine, observatio-
num ideæ præstò sint. Et rerum rudi-
menta eorum mentis Bibliotheca citius
præsentaret. Totum maximâ perspicui-
tate, ad Intellectus, brevitate, ad memo-
riæ adjumentum, composui. Trita, tutá-
que vidè cursum direxi, Novos hujus seculi
Methodistas cum inventis suis, judicio
suo stantes cadentesve relicturus. Figu-
ras ut communes & inutiles sensi omit-
tendas, eò quod (Celso referente) partium
positio, magnitudo, ordo, durities, molli-
ties, levitas, processus, recessus, insertio,
receptioque iis accurate distingui non
possant. Anatomicas basce exercitatio-
nes in tres divisi Sectiones, quarum pri-
ma tantum sub conspectu, reliqua sub
manu sunt, quæ (si gustus hic imper-
fectior mentibus ingenuis delectationem

Ad Lectorem.

greet, vel Neophytos admodum edoceat,
adèò ut reliquum optantes reddat) supre-
mæ mediæque regionis partes eâdem
methodo prosequentes, certò certius ex-
pectentur ab illo, qui universam exoptat
Salutem.

EXER-

EXERCITATIONES
ANATOMICÆ,

seu

SECTIO PRIMA,

De stru^turâ atque usu partium,
ad ventrem inferiorem per-
tinentium.

CAPUT I.

*De Divisione Corporis humani
in genere.*

Inter varias corporis Hu-
mani quæ circumferun-
tur divisiones, ista Ga-
leni præ cæteris præfe-
renda est, quæ dividit
corpus in caput, Thoracem, ventrem

A 5

&

10. *De Divisione corporis humani.*

& Artus, qui ramorum instar, è truncō corporis accrescunt. Patrem igitur istum anatomiæ nos præeuntem, liberrimè sequemur, corpus quā ab eo divisum in tres Regiones seu ventriculos exposituri. Quod ad extremitates attinet, hoc tempore tractare non intendimus.

Suprema Regio à vertice incipit, & in Claviculas desinit. Secunda est Thorax, qui incipit à Claviculis & desinit ad Cartilaginem ensiformem. Tertia est venter, qui incipit à Cartilagine ensiformi, & in Os pubis terminatur. In Supremâ Regione continentur organa animalia, id est, Cerebrum, quod rationalis animæ est habitaculum, origo sensus & motus; In mediâ partes vitales, & ad respirationem pertinentes; ut Cor, Pulmo & arteriæ; In infimâ, organa omnia naturalia, concoctioni nutriminis, expurgationi excrementorum, procreationique subministrantia.

Jam procedamus, & Anatomico-
rum

De Divisione ventris inferioris. II
rum more ab infimâ Regione incipia-
mus.

CAPUT II.

De Divisione ventris in- ferioris.

VEnter inferior qui Græcè γαστὴ^ρ
dicitur, in duas partes, Anterior-
rem & Posteriorem, dividitur. Ante-
rior in tres Regiones distinguitur:
Superior Epigastrica, Media Umbili-
calis, ultima Hypogastrica seu Abdo-
men nuncupatur.

Epigastrica Regio incipit à Carti-
lagine ensiformi, & ad umbilicum in-
tra duos digitos descendit. Partes ha-
bet laterales quæ Hypochondria di-
cuntur; Et medium in quâ ventricu-
lus & hepar continentur. In hypo-
chondrio dextro maxima pars hepatis
locatur; In sinistro lien & pars major
ventriculi. Nonnulli partem superio-
rem hujus Regionis Scrobiculum

12 *De Divisione ventris inferioris.*

Cordis, nuncuparunt.

Regio umbilicalis ab extremitate costarum notharum incipit, & ad os ilium tres digitos infra umbilicum terminatur. Tres etiam partes obtinet, duas laterales quæ ab Aristotele λαγώνες ; à laxitate nominantur ; à Galeno κερεώνες : In dextrâ Ren dexter, cum jejunii intestini colique portione, & cæco omni, In sinistrâ Ren sinister, cum coli parte & jejunii, locatur. Tertia, seu pars media omne jejunum ferè continet.

Regio Hypogastrica incipit tres digitos infra umbilicum, & ad os pubis terminatur. In tres etiam partes, duas laterales & medium, dividitur. Laterales quæ ad locum ubi Pili protuberare solent, sese extendunt, ilia dicuntur, quia ileon ibi partim continetur ; vasæ etiam seminaria in utroque sexu, vesica & Rectum intestinum, inter quæ duo ultima viscera in mulieribus Sedes uteri Sita est. Media seu pars Anterior Hypogastrium propriè

De Divisione ventris inferioris. 12

propriè vocatur , atque nomen eius totius ; subter hoc pubes est , cuius dextræ partes & sinistræ in femoris flexu ad pubem inguina dicuntur , ubi peritonæi est productio.

Pars posterior Regionis tertiae & infimæ , Αγέζωμα seu Cinetum vocatur , & vel est Superior , quæ lumbos constituit ; vel inferior quæ nates . Incipit à costâ infimâ , & in extremitatem ossis sacri definit .

Præterea , venter inferior cum tribus suis Regionibus dividitur in partes continentes & contentas . Continentes sunt communes , & propriæ . Communes numerantur quinque Cuticula , Cutis , Membrana Adiposa , Membrana Carnosa , & Membrana communis Musculorum . Propriæ sunt Musculi ventris , in numero decem , Peritonæum & Omentum . Contentæ vel ad concoctionem , expunctionem , aut generationem pertinent .

CAPUT III.*De Cuticula.*

INTER partes Alvum constituentes, prima occurrit Cuticula, Græcis ἐπιδεγμις, quod supra cutem nascitur; cuius instar tremoris est productio.

Pellicula haec, est alba, tenuis, sine poris, densa, & cute compactior, ut humoribus qui veniunt à centro ad circumferentiam, appareat; & facile cutim transeunt, sed ibi sunt detenti.

Sensus est expers, omnino sine sanguine quia nec venam, arteriam nec nervum, recipit. Facile deperditur attritu aut aquâ fervente, & citò recuperatur, ubi cutis integra manet.

Cuticula generatur in misturâ sanguinis cum semine, à quo oritur vapor oleosus, quasi spuma sanguinis per internam cutis caliditatem, expulsus;

pulsus; sed condensatus à frigiditate humorum serosorum in utero, extra verò à frigiditate aëris, quæ magis condensat. Duplex observatur ab Aquapendente: una poris cutis inseparabiliter affixa, altera (quæ est tenuior) separabilis fine ullâ offensione.

Nulla actio tribuitur Cuticulæ, sed tantum usus, ut poros supervestiat cutis, qui aliter perpetue lachrymarent; ut ora vasorum communium defendat; ut transpirationem spiritūs & caliditatem naturalem quæ fert dissolutiones prohibeat. Ut medium tactus sit, ad temperandum sensum cutis exquisitum; eamque venustam, politam atque æquabilem efficiat.

CA-

CAPUT IV.

De Cute.

Secundum integumentum commune, est Cutis, quæ Græcè δέρμα dicitur. Generatur ex semine perfectè sanguine mixto; ita tamen ut pars seminaria habeat victoriam, ex qua cutis spermatica judicatur.

Substantiam habet medium (ab aliis membranis diversam) inter carnem & nervos: non adeò cruentam ut caro, neque expertem sanguinis ut nervus. Naturaliter est alba, aliquando tamen colorata ab humore prædominante, sensu exquisiti, & facilè extensibilis; ubique immobilis (quia connexa est partibus subjectis) cute frontis excepta.

Tenuis est in facie, lateribus, pene, scroto, & plantis pedum; sed in cervice, Dorso, & cruribus densior est. Tenuissima est in labiis, volvis manu-
um,

um, & extremitatibus digitorum, quibus immediatè adhæret ad apprehensionem firmiorem & exquisitiorem.

Perforata est in variis locis. Sunt autem ejus foramina alia conspicua, ut os, aures, nares, &c. alia inconspicua & insensibilia, ut pori, qui instar foraminum cribri concinni, innumera-biles sunt. Hisce partibus est via transpirationis, ut excrementa tertiae concoctionis effluant; unde à nonnullis Emunctorium universale nuncupatur; Et ut pori conserventur aperti, natura unicuique pilum assignavit.

Cutis vasa communia accipit pro nutritione, vitâ & sensu. Venas habet duas à jugularibus, duas ab inguinalibus, id est, ab Epigastrica & mamma-ria; duas ab axillaribus, & tot habet arterias: Nervorum numerum definitum non habet; sed duo majores sunt circa papillas, duo in volis ma-nuum, duoque in radicibus unguium.

Revera Cutis quæ immediatum instrumentum est tactus, communio-nem

18 *De Membranâ Adiposâ.*

nem habet cum partibus præcipuis per innumeras venas, arterias, & nervos, quorum extremitates undique excipit.

Usus ejus est, totum habitum corporis vestiendi, Sedem partium internarum à frigore muniendi, excrementa tertiae concoctionis excipendi, Sordes, fuligines, & sudores expurgandi.

CAPUT V.

De Membranâ Adiposâ.

Tertium integumentum commune est Membrana Adiposa, quæ Græcè πυελὴ dicitur.

Corpus hoc similare oritur à sanguinis portione oleosâ necnon aëreâ, syncerâ ac elaboratâ, roris instar ex venis capillaribus in cute terminantibus per virtutem caloris moderati, extillante; & membranarum frigiditate nervorumque concrecente. Unde

per-

ipuis per noscimus quod frigus vel calor
ner. lentior, est causa Adipis efficiens, qui
ique potius excrementum quam pars ha-
bendus est.

Adeps cum partibus præcipuis
communicare non potest, quia non
verè nutritur, sed vitæ sensusque est
expers, ideoque venis, arteriis, & ner-
vis caret, licet hæc tria vasa per adi-
pem distribuantur, ut ad cutim per-
veniant.

Tres sunt venæ per hujus ventris
pinguedinem disseminatae. Prima à
mammilari externâ: Secunda ab epi-
gastrica externâ: Tertia à lumbaribus.
Glandulas habet copiosissimas quæ
excrementa in se recipiant, cum natu-
ra in habitum corporis, nociva ejicere
potest.

Condensata est exercitio vehemen-
ti, & calore immoderato, qui portio-
nem ejus tenuiorem, absumit; & den-
siorem relinquit. Cerebrum, Cilia,
Penis, & scrotum, pinguedinem non
habent, nec infantes nuper nati.

Ufus

Usus Adipis est, humectare partes calidas & siccas, ut cor & renes, momentum facilitorem reddere, Partes munire, Calorem nativum fovere, Spatia vacua inter musculos, vasa, & cutim (ornamenti causa) implere; vasis quae ad cutim perveniunt lectum fore, alimentumque in inedia præbere.

CAPUT VI.

De Membrana Carnosa.

Quartum integumentum commune est Membrana Carnosa, quæ Græce υπὸν στερεώδης nuncupatur. Carnosa dicitur, quia in quibusdam locis (circa frontem, ambitum colli, & aures) abit in carnem muscularam.

Substantia hæc nervea generatur ex semine, & sensum habet exquisitum, ita ut si ab acri humore vellicatur, rigorem & concussionem excitet, sicuti in febribus à bile. æqualis est magnitudine

parte pudine cuti, & figurâ similis, cui per
moⁿ venas, arterias, nervos; & fibras mem-
s muⁿ braneas connectitur. Intexitur etiam
Spati^m pinguedine, ita tamen ut membranæ
utim^m musculorum, per fibras tenuiores ad-
qua^m hæreat. Parti anteriori colli, fronti,
ah^m & musculo lato penitus affigitur, quod
ab illis vix separari possit, ita ut in fa-
melicis nil nisi membrana relinquatur. Carnosior est versus lumbos &
dorsum cui firmissimè adhæret, &
ideò à nonnullis inde oriri dicitur.

Usus ejus est, vasa cuti disseminata,
cursu suo dirigere & roborare; mus-
culos internos defendere; vapores
istos sanguinis oleosos & aereos qui
serviunt generationi adipis continere,
ac condensare, ne defluant: Pingue-
dinem præservare, ne à continuo mus-
culorum motu liquefcant; & vulne-
ratam cutem consolidare, quæ sine
carne accrescere non potest.

CAPUT VII.

*De Membranâ communis Mus-
culturum.*

DExtracto Panniculo carnosō, proximē sequitur communis musculturum ventris membrana, quintum commune corporis integumentum, quod (præter propriam cujusque musculi tunicam) omnes musculos complectitur.

Sita est inter panniculum carnosum & musculos; nam supra & infra fibris affixa est, qnæ tenuitate & congruitate araneam præeunt. Maximè visibilis est si in Epigastrica Regione separare incipias circa oram spuriarum, & sic à vertebris ad ternum.

Pertenuis nervosaque est ejus substantia, pervalida tamen & ita firmè musculis affixa, ut facile (nisi à perito pectore) develli non possit.

Coloris est albi, & à musculturum nervosis

nervosis fibris originem habet. Nutritur, & sentit more aliarum partium communium, & frigidæ & siccæ est temperiei.

Usus est musculos vestire, & in unione sua naturali continere, (nam eos circundat instar cinguli) ne in motu dissiliant & dehiscant; musculis sensum communicare, & ab aliis separare. Tantum de corporis communibus integumentis. Proximè sequuntur partes propriæ continentes: *viz.* decem musculi, Peritonæum & omentum.

CAPUT VIII.

De Musculis ventris inferioris.

Post partes communes continentes, proximè sequuntur decem musculi qui (secundum fibrarum suarum positionem) ventrem inferiorem contem-

24 *De Musculis ventris inferioris.*

contegunt : utrinque numerantur quinque ; duo obliqui descendentes seu obliqui externi, duo obliqui ascendentēs vel interni, duo pyramidales, duo recti, & duo transversi : omnes pariter figurā, magnitudine, actione, vique, æquati : Ita mutuò compoſiti , quod obliquus ab uno latere descendens, cum diverso conjunga- tur, & sic de reliquis.

Musculi omnes alteri in quiete suâ sunt directi , sed in actione curvati. Hi ante actionem curvantur , & cum operantur , intûs flectunt , quâ cava- tates inferiores facile comprimunt.

Aliquando par unum , aliquando alterum elaborat : at cum omnia, tum æqualis est compressio, quæ cum dia- phragmate movente , expulsio excre- mentorum , validæ expirationes, spiritus cohibitiones, & fætus expul- siones , sequuntur. Præterea usus musculorum ventris est , dum quies- cunt , contegere ac munire partes in- ternas, & calorem internum fovere at- que conservare.

Quam-

Quamvis Musculi ventris diversis partibus hæreant, à quibus dicuntur oriri, omnes tamen inferuntur ad lineam candidam ventris, (ubi tendones musculorum præcipuè obliquorum, ita conjuncti sunt, ut unicum videantur constituere tendonem) & ad ossa pubis. Linea alba inservit connectere omnes musculos ligamine communi ad uniendam dextram & sinistram; nervosa incipit à cartilagine ensiformi, & sic per umbilicum transiens (supra quem latior est secundum rectorum distantiam) ad commissuram pubis terminatur.

Præterea tendones musculorum ad ventrem pertinentes perforati sunt in inguine, ut detur transitus peritonæo, & duobus musculis cremasteribus, ad suspensionem testiculorum comparatis.

Jam pergamus ad particularem musculorum ventris descriptionem.

Primum par Musculorum quod in dissectione occurrit, est externum,

B seu

De Musculis ventris inferioris.

seu obliquè descendens (ita dictum à fibris, quæ à parte superna ad infernā obliquè descendunt) quorum substantia est partim sanguinea, partim spermatica, sed portio carnosa prædominat. Par hoc (quod illis infra conjungitur, per interpositionem substantiæ viscosæ glutinis instar) maximum & latissimum est, nam totum ventrem oblique tegit. Principia habet varia triangularia, seu pinnas, à sextâ, septimâ, octavâ, nonâque costâ, vel potius ex intersticiis costarum, ortas; è quibus, singulis pinnis singuli nervi porrigitur. Ab apicibus etiam transversorum processuum vertebrarum lumborum, exoritur. Musculi hi duo obliquè descendentes in serratum majorem digitatim, inseruntur; Serrato etiam postico inferiori, & costi tribus infimis, connectuntur. Partes eorum carnosæ in extremitate ossis ilium, membraneæ & nerveæ in osse pubis & in linea albâ circa medium Abdominis, terminan-

tur.

m à tur. In duobus locis sunt perforati,
er- primò ad umbilicum, secundo ad in-
um guina, in viris, pro exitu seminalium ;
ar- in mulieribus, duorum ligamentorum
osa uteri rotundorum & nerveorum, quæ
in- prope nympham definit. Peculiaris
em usus est, cum oblique simul elabo-
ar) rant, partes supernas necnon laterales
am ventris utrinque comprimere.

Secundum par Musculorum est
oblique ascendens, seu internum,
quod cum fibris contrariis par prius
intersecat. Medium Abdominis por-
tionem occupat, & figuram habet tri-
quetram. Carnosum oritur ab appen-
dice ossis ilii; membranoso vero à
spinis ossis sacri, & sursum ascendens
ilia tegit, usque ad Cartilagines costa-
rum quatuor inferiorum veniat; &
sic ad partem anteriorem alvi addu-
ctum, in lato nerveoque tendone de-
finit; qui tendo supra umbilicum du-
plex appareat, ut Anatomici recentio-
res observarunt, unâ parte supra mus-
culos rectos, alterâ parte infra: ut.

28 *De Musculis ventris inferioris.*

rectus quasi in vagina repositus sit, sed prope lineam albam reunitur, eidemque inseritur. In cartilagine etiam ensiformi, ad umbilicum & os pubis obvenit. Quatuor habet venas & arterias à muscula, quæ à lumbaribus oriuntur, & per regionem abdominis necnon peritonæi disseminantur, nervos etiam accipit à vertebris lumbarium, qui secundum transitus fibrarum inseruntur. Horum peculiaris usus est, cum obliquè simul elaborant, partes infimas necnon laterales ventris utrinque ad pubem comprimere.

Tertium par Rectorum est, ita dictum à fibris rectis, quæ secundum longitudinem corporis decurrunt. Oritur secundum nervorum insertionem ab utroque latere cartilaginis ensiformis à sterno, cum lato & carnosò principio, & sic per longitudinem abdominis extensum, tendine in os pubis desinit, cui etiam inseritur. Varias habet intersectiones nervosas, quarum

quarum una semper est directè subter umbilico , duæ & aliquando tres supra ; omnes ad roborandas fibras carnosas constituuntur , quæ aliæ per longitudinem frangi possint , & ad rectos obliquis ascendentibus & descendenteribus musculis , connectendos . In interna rectorum superficie decurrit Epigastrica ascendens & mamma-
ria cum ramo venæ cavæ , quæ subter claviculas transit . Hi rami utriusque cum suis arteriis , circa medium musculi coeunt ; ubi paulatim supra um-
bilicum per anastomoses conjungun-
tur . Quæ anastomosis consensum magnum inter uterum & mammas , abdomen & nares efficit . Quatuor habet nervos , qui ab intercostalibus fluunt , at ab infimis vertebbris sterni procedunt , & sic peritonæum perforantes , se rectorum intersectionibus aut distinctionibus inserunt . Usus rectorum est , ut partem inferiorem pectoris deorsum trahant , quod superna melius extendatur , ut in expira-

30 *De Musculis ventris inferioris.*

tionibus magnis violentibus accidit; ut comprimant ventrem ad dorsum, expulsionemque excrementorum adjuvent.

Quartum par Pyramidalium est dictum à figurâ. Carnosum, oritur ab externo osse pubis, cui etiam nervi porriguntur, & desinit in medio Lineæ albæ, cum tendone rotundo & gracili, qui modò usque ad umbilicum producitur. Pyramidalium sinistra dextro sæpiissimè brevior angustiorque apparet; quorum longissimus, quatuor digitorum latitudinem raro excedit. Quanquam in nonnullis deficiant, & præsertim dextera caro tamen superjecta supplet deficuum. Usus Pyramidalium est vesicam dum mingimus leniter comprimere ad urinæ excretionem, ideoque tendones suos intra rectos immittunt. (A quibus per fibras dispare, & membranam peculiarem distinguuntur) in eam peritonæi partem, quæ vesicam includit. In violentis excretioni-

bus cum cæteris elaborant; unde Successoriati nuncupantur.

Quintum par transversorum est sic dictum à fibris transversis, quæ secundum latitudinem corporis excurrunt. Peritonæo ubique (nisi ad pubem) contumaciter adhæret, & figuram habet quadrangularem. Hi musculi orti ab apophysibus transversis vertebrarum lumbarium & ab ossibus ilii, sub extremitatibus cartilaginum costarū notharum subtercluduntur, (ubi diaphragmati necuntur, & fibras habent continuatas; adeò ut diaphragma pro excretione deorsum trahant) & sub recto musculo per latam aponeurosim ad lineam albam desinunt. Horum peculiarius usus est partes medias & laterales ventris, & colon præsertim, comprimere.

CAPUT IX.

De Peritoneo.

POst omnes Musculos Abdominis, proximè sequitur Peritoneum, quod tenuis est membrana araneæ instar, omnibus inferioris ventris partibus, circumtenfa. Superficies ejus externa fibrosa est, & nonnihil aspera, ut firmius musculis adhæreat: interna glabra & sicut humore unctuoso oblita, ne lenitatem intestinorum offendat.

Inter omnes corporis membranas hæc est amplissima, (nam totum ventrem inferiorem succingit) & figuram habet ovalem. In viris crassior est ab umbilico ad cartilaginem ensiformem, non solum ut ventriculus se melius extendat, sed ut partium caliditatem præservet, concoctionemque promoveat: In mulieribus verò crassior ab umbilico ad pubem, ut in conceptione juxta molem & uteri amplitudinem dilatari possit.

Sper-

Spermatica hæc substantia producit mesenterium; & omnibus vèntris partibus, scilicet, ventriculo, Hepati, Renibus, Intestinis, utero, &c. membranam contribuit. Pars ejus superior diaphragmati arctissimè adnètitur (unde eo inflammato hypochondria sursum convelluntur) inferior ossi pubis & ilii, anterior lineæ albæ & transversorum musculorum tendinibus.

Externa etiam Peritonæi membrana lumborum vertebris firmè adhæret (ubi crassior est & nisi fracta separari non potest) ex quarum ligamentis, vel potius periosteo, originem accipit : interna nullum habet cum vertebris nexum. Revera ubique est duplex, quia ex membranis duabus consistit ; quarum interna, brevior est externâ, quia non comitatur externam usque ad testes, sed in Abdominis cavitatibus definit. Tanta est tunicarum ab umbilico ad pubem distantia, ut inter se vesicam compre-

hendant. Duplicatura ejus etiam omentum, mesenterium, & ligamentum hepatis vestit.

Supra, tria habet foramina, unum ad dextram pro transitu venæ cavæ, alterum ad sinistram, ut per eum cœsophagus stomacho sit unitus: Tertium pro transitu aortæ, venæ sine pari, & nervorum sexti. Infra, circa anum, cervicem vesicæ & uteri, vasaque, ad crura descendantia, perforatur; anteriorius in fætu, ubi umbilicus est, sed postea occluditur. Productiones etiam sunt duæ ob vasa spermatica descendantia ad testes, quos externa peritonæi membrana obvolvit, & propriam tunicam constituit erythroidem.

Venas & arterias à vasis diaphragmaticis, mammariis & epigastricis, aliquando à seminalibus, accipit. Ramos nervorum habet aliquos, sed parvulos, ex iis muscularum ventris, à quibus, sensus peritonæo communicatur.

Usus est, ad excretionem promovet.

vendam, ventriculum & intestina in parte anteriori (prout supra à dia-phragmate) comprimendo ; ad partes ventris infimi vestiendas ; ad vasā curfu suo roboranda ; gracilia enim inter membranas hujus peritonæi duplícatae, sunt custodita) & ad omnes partes in sede sua naturali, ne dissiliant, continendas.

CAPUT X.

De vasis Umbilicalibus.

VASA Umbilica sic dicta, quia umbilicum pertransiunt, sunt quatuor : Vena una, Arteriæ geminæ & urachus interjectus.

Vena umbilicalis (nutricula embryonis dicta, quia fœtus eâ totis mensibus emutritur) est omnium prima, immo omnibus corporis partibus, quo ad carnosam suam substantiam perfectionis rudimentum : Et ante ulla viscera cum arteriis umbilicalibus ex se-

mine immediatè conformatur. Hæc vena (cujus nodi sanguinis morationi inserviunt, ut exquisitiorem pronutitione fætus elaborationem recipiat) à radicibus portæ originem habet in concavâ hepatis, cuius fissuram penetrans, inter duas peritonæi tunicas ad umbilicum progreditur.

Arteriæ geminæ ex iliacis prodeunt, vel potius illic inseruntur, & vesicæ latera perreptantes, cum vena, ut supra, feruntur. ὡμφαλὸς verò sive umbilicus (cujus summitas ἀκρομφαλιον pars superna ἐπιμφαλιον, inferna ὑπερμφαλιον, cutis circumiens γραῦα, à rugis fortasse, quasi aniculam dicas) ab Aristotile ῥιζα γασπὸς vocatur, quia vasis prædictis, tanquam è fibris radicis, fætus nutrimentum à placentâ (tanquam ex terra) attrahit. Umbilicales arteriæ quibus fætus transpirat, sanguinem vietalem ad aortam deferunt, è quâ ad cor vitæ calorisque fætus nativi præservandi causâ affluit.

Quar-

Quartum vas (urachus dictum) à vesicæ fundo provenit, & inter geminas peritonæi tunicas ad umbilicum adit. Canalis est urinæ ad Amnion abductioni ordinata. Varolius totam in vesicâ urinam usque ad partum affirmat, unde infantes primò die tantopere mingunt.

Quatuor hæc vasa in umbilico occurrentia, post partum in Ligamenta degenerant, ad hepar & vesicam (ne moveantur) firmiter retinendum.

CAPUT XI.*De Omento:*

Post Peritonæum sequitur Omentum quasi operimentum, Græce ἐπίπλοον à supernatando dictum, quia intestinis veluti innatet. Consistit ex duabus membranis (quarum una supra aliam incumbit) quas accipit à Peritonæo. Subtiles & leves sunt, ne pondere gravent: Anterior

exteriori membranæ ventriculi ad fundum, Cavæque lienis parti, alligatur. Posterior colo intestino nec non duodeno adhæret: Hepati etiam vesicæque biliaria cum fibris membraneis adnectitur.

Spermatica hæc substantia ob venarum multitudinem multum adipis habet, inter quem, glandulæ sunt parvæ sed plurimæ, quæ humidum fæculentum exugunt, itaque omentum Mappa ventris appellatur. Figura est Marsupii, quia gemina ubique & adeo disjuncta, præsertim in ea parte omenti quæ supra intestina expanditur, ut manus introduci queat.

Infra umbilicum se extendit, raro ad os pubis, & tunc in mulieribus pinguioribus sterilitatem frequenter parit, os uteri comprimendo. Venas solum accipit à venâ portâ; Arterias à cæliaco & mesenterio ramo, exiguoque nervos à ramulo sexti, ut non sit omnino sine sensu.

Usus est, ut sustineat ramos venæ portæ,

portæ , cæliacæque arteriæ , qui in ventriculum , lienem , duodenum intestinum & colon , transeunt ; ut fordes lienis accipiat , sicut enim in Hydropticis plenum est aquis , sic in melancholiâ hypochondriacâ lienisque passionibus , sanguinis serosi necnon fæculenti receptaculum est ; ut ventriculum , colon & duodenum Dorso connectat ; hepar lienemque simul copulet ; ut vapores istos intra alvum (sicut in Reticulo) volantes contineat ; eosque in adipem convertat ; quæ ad fundum ventriculi sovendum , pariterque ad intestina humectanda , Caloremque eorum naturalem alendum , inserviat .

CAPUT XII.

De Intestinis.

Ordine sectionis sequuntur intestina , quæ sunt corpora oblonga , rotunda , concava . varièque circum-

cum gyrata ne alimentum , ante absolutam chyli distributionem , statim elabatur. Græce ἔντερα dicuntur, quia in intima corporis parte sunt collocata. Connectuntur per Mesenterium , quo & omenti interpositione dorso renibusque colligantur , & sic per os- sis ilii cavitates sustinentur.

Consistunt ex tribus tunicis. Exterior seu tunica communis immedia-
tè est ex membranis mesenterii,
quamvis mediata à Peritomæo. Me-
dia est valida & fibris carnosis plena ,
ad calorem , quo juvatur concoctio ,
meliùs adaugendum. Interior nervo-
sa ac rugosa est , pariterque membra-
neâ crustâ instrata , ne meseraicatum
[lactearum] ora , quæ exsugunt par-
tem chyli tenuiorem instar hirudi-
num , obstruantur. Muco etiam pi-
tuitoso est obliterata , ac veluti loricata ,
ne contactu bilis transeuntis tunica
lædatur.

Membrana interior fibras habet
obliquas ad retinendum; media trans-
versas

versas ad expellendum; exterior rectas ad contrahendum; & hæ (quæ ad transversas roborandum dantur) pauciores sunt in tenuibus, in Crassis plures, præsertim in recto. Fibris eorum transversis quicquid continetur expellitur. Et motus hic peristalticus dicitur, quo sensim per partes intestina supernè deorsum contrahuntur.

Præterquam hæc media & interior tunica quæ propriæ nuncupantur, densiores sunt (præsertim in colo & Recto) Primum, ad facultatem expulsivam juvandam. Secundùm, ad intestina in morbis aliquibus e. g. in dysenteriis, præservanda. Utræque tamen tunicis ventriculi sunt molliores & tenuiores, quia ibi dura & inconcocta, hic plerumque instar pappæ mollia, recipienda sunt.

Intestina (Pyloro conjuncta & usq; ad anum continuata) pinguedine extrinsecus obducuntur, quæ calorem nativum focillat ac præservat.

Quoad

Quoad longitudinem verò, sexies corpus excedunt in quo continentur. Venas habent à portâ: arterias à cæliacâ, nervosque à sexto pari.

Quanquam intestina sint continuata & sine divisione, respectu tamen membranarum variationem recipiunt: Aliquæ enim sunt tenuia, quia tenues membranas habent. Et hæc sunt tria; Duodenum, Jejunum & Ilion; quæ chylum perficiunt ac distribuunt. Aliquæ sunt magna & crassa, quia crassas habent tunicas, & partem succi crassiorem absolvunt, pariterq; hæc sunt tria; Cæcum, Colon, & Rectum. Nunc de his omnibus ordine loquemur.

Primum tenue intestinum Duodenum dicitur, à Galeno ἔκφυσις, quasi productio, scilicet ventriculi; ab Herophilo δωδεκαδάκτυλον, quod olim duodecim digitorum transversorum longitudinem æquabat. Hodie verò in nostris corpusculis ultra quatuor se raro extendit. Incipit in dextro

dextro latere à Pyloro subter ventriculum , & ad circumvolutiones rectâ descendit. Crassius est reliquis tenuibus ; sed angustiori cavitate , ne Chyli transidus nimium festinet. Venam accipit brevem à truncō venæ portæ , quam intestinalem vocamus , arteriam à dextro cæliacæ ramo ; & utræq; lineâ rectâ secundum intestini longitudinem ad jejunī principium , deferuntur. Nullam habet meseraicam , sed fine infimo à vesica biliaria porum admittit , qui intestinum penetrans , inter duas membranas deorsum usq; ad ileon repit , ubi membranam interiorem perforans , excrementa humore bilioso , inficit , & expulsionem adjuvat : si verò bilis per meatum cholidocum fluens , exitu prohibita sit , resultat in ventriculum & vomitum efficit. Supra pancreas situm est , ut intestinum humore lento humectet.

Secundum vñssis jejunum dicitur , quia in sectionibus sine Chylo reperitur.

ritur. Vacuitatis causa triplex est, prima, vicinitas hepatis Chylum exsuffientis. Secunda, Magnitudo copiaque meseraicarum [lactearum] venarum. Tertia, liquiditas chyli transuntis. Ortus est ubi gyri primùm observantur in dextro latere sub colo, & supra umbilicum; in qua regione totum jacet jejunum. Coloris est lividi, præsertim circa ejus principium, & duodecim palmos longitudine, latitudine verò, digitulum (nisi inflatum) non, excedit. Terminatur in ileo, & in ortu suo porum habet Chalidocum.

Tertium dicitur ileon λοντὶς εἰλεγθαι, à circumvolvendo, quod plurimas habet circumvolutiones, ad moram chyli utiliorem. Oritur à jejunio ubi venæ meseraicæ pauciores sunt, & sub renem dextrum transiens, sursum ascendit versus latus sinistrum, & circumagens in cæco desinat. Situm est subter umbilicum ad ilia & coxas utrinque; Et quanquam jejunio

jejuno sit continuatum & similis substantiæ, tamen Chylo non sic indiget, nec venis meseraicis ita abundat. Intestinum hoc, in quo excrementa fiunt, viginti duo palmos longitudine propemodum, at unum tantummodo digitum latitudine, æquat. Ileon Sedes est iliacæ passionis (quæ excrementorum vomitum infert) & frequenter delabitur in scotum, quod Herniam intestinalem producit.

Quartum intestinum Ordine, & crassornm primum, dicitur Cæcum, propter usum obscurum, quem habet in adultis, & quia uno tantùm orificio reperitur. Hoc perpusillum in hominibus, & ad finem ilei, colique initium, processus instar vermicularis, acuta fine, propendet. Adnectitur reni dextro, peritonæo, mediante, sed à mesenterio liberum. Quatuor pollices longitudine, at unum latitudine æquat. Usus appendiculæ hujus membraneæ est, dum fætus in utero manet, ad recipienda ista excrementsa liquide

liquida quæ pluribus mensibus collectantur, igiturque ab intestinorum numero excludenda non est. Sed postea cum infans adolescit usus appendiculae cessat, quoniam excrementa quantitate decrescentia, in cæcum non sunt adacta, adeo ut latitudine contracta sit, & reliquis intestinis angustior.

Quintum intestinum ordine, & crassorum secundum dicitur colon, ἀπό τοῦ κολαρίζεσθαι, à torquendo, quod in eo Sedes est colicæ passionis; vel à κωλύω retardo, quia transeuntes remoratur fæces. Principium hujus intestini, ab Antiquis Cæcum dicti, rotundum est instar Globi, peramplum & ullâ intestini parte capacius. Oritur circa os ilium dextrum, & reni ejusdem lateris adhæret, inde sub hepate sursum reflectens, interveniente omento, ventriculi fundo, lieni, renique sinistro valde, connectitur, unde facto flexu, in recti principio definit. Intestinum hoc supra tenui-

tran-

transiens figurâ literæ Romanæ S. non dissimile plurimas habet Cellulas (ad meliorem fæcum elaborationem) & substantiâ cæteris carnosius est. In ejus transitu sub cavitate hepatis vesicam biliariam attingit, cui cum fibris membraneis nonnunquam necitur, & per quam luteo colore, expulsionis causa, inficitur, qui à bilis transudantis parte tenuiori procedit. Ad colii initium reperitur valvula crassa membranosi instar circuli, quæ refluxum sordium & clysteris ascensum in ileum impedit. Valvula hæc sursum spectat, quia excrementa ex ileo in colon ascensu, non descensu, abducuntur. Vinculum habet proprium, quo cellularum ordo continetur. Et quia humore rorali pinguedinis mesenterii destitutus, natura fimbrias adiposas ad humectationem istius intestini sparsim circumjecit. Singulari etiam fruitur ligamento, quo superis, inferisque partibus conjugitur. Colon palmas octo vel novem

vem longitudine frequentius æquat, & latissimum necnon amplissimum est omnium, ita ut per magnitudinem ejus flatūs receptaculum fiat, qui hic & genitus & per aerem ab infra receptus est.

Ultimum intestinum ab extensis-
nis modo Rectum vocatur. Unum
palmum cum dimidio longum est,
latum tres digitos, corpulentum, cras-
sum ac carnosum, ut validius foret ad
expulsionem fæcum, quæ in extremi-
tate coli Rectique intestini obdurare
solent. Principium ejus est in summo
ossis sacri, inde deorsum transit ad
extremitatem coccygis, cui peritonæ
interpositione, subter vesicam in vi-
ris, in mulieribus sub utero, firme
connectitur. Unde harum partium
in utroque sexu consensus.

Ad recti finem musculus figit
orbiculatus, Sphincter dictus, vel an-
constrictor, ab infimis ossis sacri pa-
ribus ortus, ano, carneis transver-
sique fibris latè circumfusus,

excrementa involuntariè delabantur , quæ validè continere, recti proprium est , donec irritatâ facultate expellenda sint. Præterquam duo alii sunt musculi, lati ac membranosi , qui ad extremum hujus intestini utroque latere descendunt , ab ossium pubis sacri que ligamentis exorti , qui supra sphincterem inserti , anum sursum retrahunt post excretionem (unde Levatores nominantur) & penis radicem , cui , in viro , in fæminâ vero vaginae uteri , sese conjungunt.

Rectum duplices habet venas. Interna frequentius oritur à mesenterica sinistra , quæ ramo splenico interdum conjungitur, unde Hæmorrhoides internæ. Altera ab Hypogastricoramo cavæ : Hinc externæ. Arteriæ etiam comitantes venas sunt duplices : prima , à mesenterica inferiore : secunda , ab Hypogastrica. His quatuor nervuli , ab extremitate spinalis medullæ derivati , sese conjungunt.

Usus omnium intestinorum est, Chylum recipere, concoquere, distribuere, eumq; retinere, ne continua fiat ingestio & egestio; etiamq; excrementa tertia concotionis exportare.

CAPUT XIII.

De Mesenterio:

Sub intestinis est mesenterium, quod substantia est: partim adiposa, partim spermatica. Mesenterium dicitur quoniam cum meto tunicae tegorū locatur. Duplice constat membrana densa, robusta, ad primam & tertiam lumbarum vertebram à peritonei tunica interiori, exorta. Figura ferè circularis est, & innumeras habet venas fibrarum: instar ad arboris radicem, quae ad auge scentes in portam tandem illabuntur.

Quod ad venas lacteas quae per mesenterium disseminantur, & in aliis quem

quem truncum communem reliqua-
rum more non coeunt, videntur po-
tius radicem & fundamentum habe-
re in pancreate; & hinc & illinc di-
spergi. Vascula haec vehunt Chylum
ad hepar, & venæ meseraicæ reve-
hunt sanguinem ad intestina nutrien-
da. Arteriæ etiam infinitæ à cælia-
ca propagatæ has venas comitantur,
quæ per motum continuum intesti-
na vitali spiritu reficiunt atq; à cor-
ruptione conservant. His nervi plu-
res sese jungunt, ab internorum plexu
paris sexti, (qui membranæ instar se
expandentes, arteriarum ramos calo-
ris causa investiunt) lumborumq; me-
dullâ. Hi nervi cum vénis & arteriis
in centrum mesenterii receptis, per
ejas membranas ad intestina disper-
guntur.

Multis effarcitur glandulis, qua-
rum major est in Centro; ubi vasa
sunt collecta atq; distributio facta,
ob firmitudinem & divisionem atq;
ad compressionem illorum impedien-

dam , quæ aliter distributionem Chyli ac sanguinis retardare possit ; & sic atrophiam universalem efficit , ut quum Scirrum patiuntur. Inter glandulas copia est adipis ad spacia implenda , & calorem naturalem fovendum.

Glandulosa hæc substantia , nutritrix medicorum dicta , dividitur in μεσάραιον , quod est ea portio mesenterii quæ tenuia intestina in medio ventris colligat : & μεσάκωλον , quod colon in dextro & sinistro latere connectit. Adnectitur etiam Recto , quod Appendicula mesenterii nuncupatur.

Usus ejus est , ut sit vinculum commune ad intestina lumborum vertebris annexenda ; & ut roboret vasa quæ membranas mesenterii percurrant.

CAPUT XIV.

De Pancreate.

P Ancreas est corpus laxum ac glandulosum, ad attenuandum purgandumque Chylum, eumque jecori hienique præparandum, antequam in sanguinem convertatur, ultissimum.

Nectitur primæ lumborum vertebræ per membranam omenti. Intestino duodeno arctè adhæret, tanquam ex eo magnam chyli portionem eliciat; sed adhæsio ejus lieni non ita firma est. Connectitur etiam cum membranis tenuibus lobo jecoris fundoq; ventriculi, subter quem mollis instar pulvinaris subjacet.

Chylum suscepsum hepati subministrat, non per venas ullas à porta dēscendentes aut arterias, sed per venas lacteas, sic dictas à colore earum albicante, qui in sectione animantium tantummodo videndus est. Sunt longa-

& vascula rotunda, ex membrana tenui producta, à pancreate sursum ad jecur, circa locum ubi truncus venæ portæ descendit; deorsum verò ad intestina, minutissimis propaginibus dispersa.

Lactearum distributio (cujus origo haud aliunde quam à pancreate rectius deducitur) est diversa. q. s. aliæ ad Mesenterium progrediuntur, aliæ ad hepar, aliæq; ad truncum cava derivantur. Hæ parvulas habent valvulas quæ chyli suscepit ad intestinum regressum impediunt.

Singularis etiam in pancreate canalis observanda est, nuperimè inventa, quæ longitudinem transiens, jejuno ad meatus cholidoci foramen inseritur. Oculo magis intento speciem venæ repræsentat, & ad excrementsa pancreaticis, vel lienis potius illuc deferta, depurganda inservit; quâ igitur obstructa pancreas tumescit.

Spongiosa hæc substantia glandulis est plena, ut omnes sanguinis crudas

por-

portiones excipiat quas omentum & mesenterium continere non possent; & quia officium lienis agit, sanguinem tingens eumq; pro hepate depurans, lienis vicarius nuncupatur. Tota quasi pinguedo in obesis videtur. In gracilibus rubicunda carniq; simillima, sed ad intra candida chyloq; plena, ut in sectione animantis appareat; & si naturalem conformatiōnem servet, quatuor digitis latitudine adaequat. Interdum tamen ita turgida est ut comprimat dnodenum & ibi liberum chyli descensum impedit, ita ut vomitum efficiat. Aliquando etiam patitur scirrum, qui vasa compimento consumptionem producit. Revera (cum mesenterio) plutium morborum Hospitium existit. Sedes febrium intermittentium hypochondriacæque melancholiæ, & quasi Sentina in quam omnes mali humores deferuntur.

Usus ejus est, ramos venæ portæ, & arteriæ cæliacæ, nervorumque divi-

siones à compressione fulcire ac munire: præsertim ramum splenicum, qui lienem ingreditur. Ventriculi etiam concoctionem juvare per vapores humidos, ut in balneo Mariæ.

CAPUT XV.

De Vena Porta.

Vena Porta oritur ex cava jecoris parte inter duas eminentias exiguae, ne à vertebris comprimatur. Hæc vena post cavam est maxima, figurâ calami instar, rotunda ac fistulosa, & ex tunica propria, unaque communis à peritonæo componitur.

Literati hanc venam arbori assimilantes meseraicas cæterasque infimi ventris radices, & truncum in jecore constituunt: ita ut radices per hepatis substantiam (sicuti à principio distributionis & radicationis) dispergantur.

Truncus indivisus emittit vénulas duas

duas à parte anteriori ad vesicam biliariam, quæ cysticæ gemellæ dicuntur; aliam verò venam ad ventriculum, ideoque gastrica dextra nuncupatur. Que ad ramos, Superiores per cavam hepatis partem disseminantur. Inferiores oriuntur ad latus dextrum & sinistrum.

A latere dextro tres rami seu venæ procedunt. Prima, Gastroepiploica dextra, quæ ad fundum ventriculi & membranam omenti superiorem pertingit. Secunda, intestinalis, quæ ad medium duodeni jejunique initium transfertur. Tertia, mesenterica, quæ in tres venas subdivisa est: quarum duas dextræ mesentericæ dicuntur, & in jejunum, ileon colique portionem abeunt. Altera mesenterica sinistra, quæ cum ramis plurimis in medianam mesenterii partem dispergitur, & in istam coli regionem, quæ à dextro latere ventriculi ad rectum pertingit. Ex hac vena hæmorrhoidalis interna procedit, quæ quan-

C. 5. quam

quam unica sit, plurimos habet ramos circa anum dispersos.

Ex latere sinistro Ramus splenicus exoritur, & ab eo plurimæ propagines, aliæ ante, aliæ post ejus divisionem.

Ante divisionem venæ provenientes sunt, primo Gastricæ minor & sinistra, quæ partem ventriculi posteriorem aggreditur. Secundo Gastricæ major, quæ subter ventriculum ad orificium ejus superius cum tribus repit ramis; quorum medius Coronarius stomachicus dicitur, quia os ventriculi circundat. Tertio epiploica dextra, quæ ad latus dextrum membranæ inferioris omenti, & ad colon cui nequitur, attinet quarto: Epiploica posticæ, quæ cum duplici ramo in tunicam omenti inferiorem ubi colon fixum est, transit: quinto & ultimo Pancreæ sequuntur venæ, quæ (tanquam capilli minores) pancreas ineunt.

Post divisionem ex ramo superiori oritur

eritur vena insignis, vas breve communiter dicta, quæ fundum ventriculi sinistro in latere penetrans, inter tunicas repit versus orificium, ubi succum melancholicum ad appetitum excitandum, ingurgitat. Nonnulli conjunctionem inter vas breve & phrenicam observârunt, quæ ramus est cavae, ita ut hœc modo sanguis in lenos per nares expurgari possit. At Ramo inferiori duæ venæ procedunt, prima Epiploica sinistra, quæ ad latus inferioris membranæ omitti sinistrum transfit. Secunda Gastro-epiploica sinistra, quæ cum recta se jungit, & ventriculi fundum obicit.

Usus est partes à Cava intactas nutritre, & sanguinem ab hepate ad intestina deferre.

CAPUT XVI.

De Arteriis Abdominis.

Aorta à Ventriculo cordis sinistro originem accipiens partitur

in truncum minorem cuius sedes superior, & majorem cuius inferior existit; ac ad extremitates descendit. Aliquibus ejus ramulis vena porta, aliis cava attenditur. Qui comitantur ramos venæ portæ, sunt tres: Cæliaca arteria, mesenterica superior & inferior.

Cæliaca (sic dicta quod plurimos ramos ad ventriculum mittat) oritur à parte anteriori aortæ ad spinam dorsi, & dividitur in ramum dextrum graciliorem; atque sinistrum ampliorum, uterque quasi ab unico radice oriuntur, & sub ventriculi regione postica venæ portæ in pancreatæ annexuntur.

Dexter ad Hepatis cavum ascendit, & nonnihil progressus, ab altiori parte mittit Gastricam dextram, & Cysticas gemellas; Ab inferiori epiploicam & Gastroepiploicam dextram, etiamque intestinalem, ad imitationem venæ portæ; in quo enim ramos porta, in tot etiam arteria cælia-

ea, dividitur, quæ tamen pulsum habet à corde, & motum ipsius aliarum arteriarum more sequitur.

Sinister vel arteria splenica, per pancreas ad lienem transit. Dextra major est, nè facile obstruatur; vitales enim spiritus ad lienem defert, etiamq; fæculentam sanguinis partem aortâ contentam in eum exgurgitat. Arteria hæc, venæ splenicæ (in capite præcedenti descriptæ) perpetuè conjungitur, & todidem sortitur ramis, in eodem modo positionis, ejusdemque appellationis, brevitatis igitur causa non repetemus.

Mesenterica superior in supernam mesenterii partem distribuitur, & arterias mesentericas in jejuno, ileo, colique portione conficit.

Mesenterica inferior sub latus infimum mesenterii excurrit, & præserat in latus coli sinistrum etiamque in Rectum dispergitur, & cum venis ad anum descendens arterias hæmorrhoidales constituit. Utræque ab an-

teriori latere aortæ procedunt, superior infra cæliacam, inferior infra spermaticam.

Usus earum est, partibus calorem communicare, & motu suo vitalique spiritu mesenterium cum intestinis, & corruptione conservare.

CAPUT XVII.

De Ventriculo.

Ventriculus Græcè γαστή, dictus pars intimi ventris organica est, quæ cibum assumptum, dentiumque molitione præparatum, in succum albicanti tremori similem convertit, quem chylum prisci nuncuparunt. Triplici constat membranâ, quæ extenditur cum cibus recipitur, contractatur autem cum digeritur.

Exterior seu membrana communis quæ oritur à peritonæo, levis est, plana ac albicans, & ita firmè adhaerens vix separari possit.

Media

Media quæ originem accipit à pericranio, carnosior est, ut caloris plusulum possideat: Plures fibras habet transversas (& aliquot obliquas) quæ contractæ, quicquid in cavitate ventriculi continetur, per singultum expellunt. Fibras etiam circulares accipit circa orificium superius ad eum claudendum, quâ vaporum ascensus in cerebrum impeditur, & concoctio acceleratur.

Interior tunica in quam vasa terminantur, nervosa est, & originem accipit ex membranis cerebri, quæ nervos descendentes à tertia quartaque conjugatione ad os ejus comitantur; tunicae œsophagi, & particularum omnium in ore continuata est, (ut nihil ventriculo ingratum recipiatur) quod à flavedine linguæ & oris amaritudine appareat cum ventriculus bile abundat. Triplices habet fibras: rectas, obliquas & transversas; quæ attractioni, retentioni, & expulsioni inserviunt. Rugosa est hæc tunica, ut

ut melius dilatari possit. Rugas vero habet ob curstam carnosam ac mucilaginosam sibi ad hærentem, ut melius ab indigestis durioribus defendatur.

Ventriculus inter lienem, cavitatem hepatis, atque intestina sedem obtinet, ut vicinarum partium calore adjutus, cibi concoctionem melius absolvat. In latere sinistro diaphragma ferè tangit, nimis igitur repletus, motum diaphragmatis impedit, dyspnæamque parit.

Propria ejus connectio est cum œsophago, & intestinis, per duo ejus orificia; cum cerebro per nervos; cum jecore & liene per venas; cum corde per arterias; & partibus omnibus naturalibus per membranam ejus communem.

Orificio superius quod stomachus dicitur, ad latus siniatum tendit prope spinam: inferiore capacius est, ut cibos omnis generis melius recipiat. Sedes est appetitus naturalis, &

sen-

sensus est exquisiti, quia dupli ci nervo stomachico coronatur. In nonnullis ob mærorem ita contractum est, ut nihil durum deglutire possint.

Orificium inferius quod nuncupatur Pylorus ad latus dextrum inclinat sub cavitate hepatis. Superiori angustius, utraque vero altitudine sunt æqualia; ne liquida & solida alimenta ante coctionem absolutam elabantur. Hoc intra, circulum habet crassum instar musculi orbicularis, qui interdum est Schirrus, & aperit clauditque impulsu naturæ, non voluntatis. Si laxus sit anhelitum fœtidum à vaporibus intestinalium suæque cavitas efficit. Præter hæc duo oricia inventriculo, observatur fundus sive pars inferior, carnosior, quia ibi coquitur alimentum.

Instrumentum hoc chylificationis (si fuerit ritè conformatum) Sphæricam figuram oblongam refert, & comparatur tibiæ utriculari, præcipue quando cum duodeno & œsophago

phago consideratur. Substantia nervosa est ac membranosa: aptior in repletione ad extentionem & in vacuite ad constrictionem. In Gulosis & Heluonibus per continuam repletionem tenuior, & sic corrugationi inepta, fit: Hinc ventriculi imbecillitas.

Hæc sunt vasa, sex venæ à Porta scilicet, Gastrica dextra, Gastroepiploica dextra, Gastrica minor, Gastrica major, unde coronaria stomachica, Gastroepiploica sinistra, & vas breve. Hæc omnes vehunt sanguinem ad ventriculum nutriendum.

Arterias omnes venas comitantes (Gastricâ minori exceptâ) à cæliaca accipit. Nervos item à sexto pari; duos ad orificium à recurrentibus, qui os superius obeunt, ac si ex solis nervis compositum esset. Hinc sensus exquisitus. A nervo sinistro ramus ad Pylorum transit, ubi se diffusus, ad cavitatem jecoris excurrit. Duo alii sunt qui ad fundum repunt. Alii ab istis sunt qui lieni inseruntur.

In

In nonnullis meatus est à Vesica biliaria qui bilem in ventriculum transfert. Hinc vomitiones istæ biliosæ.

Ufus est cibum & potum recipere atque in chylum convertere.

CAPUT XVIII.

De Hepate.

HEPAR substantiâ sibi propriâ constat & meritò inter partes principales annumeratur, quia cordis secunda, potestas ejus invenitur. Sedes est animæ vegetativæ, venarum scaturigo, sanguinis, spiritusque naturalis officina.

Situm est in hypochondrio dextro, sub nothis costis, oppletque amplitudine suâ totam illam cavitatem usque ad cartilaginem ensiformem. Aliqui sub diaphragmate digitii transversi distantiâ collocant, ne motum ejus impeditat. Nectitur verò superius Septo transverso, mucronataeque pectoris.

pto transverso, mucronatæque pecto-
ris cartilagini, per ligamentum vali-
dum ac membranosum. Posterior
lumborum vertebris, peritonæi inter-
ventu; inferius abdomini per ligamen-
tum umbilicale cohæret.

Pars ejus superior plana est ut dia-
phragmati cedat, pars verò inferior
cava est & inæquabilis, ut melius fo-
veat ventriculum, locumque vesicæ
biliariae idoneum constituat.

Magnitudo jecoris in homine (quaæ
digitorum longitudine dignoscitur)
vausta, figuraque propemodum rotun-
da. Substantia est instar sanguinis con-
creti, rubra & mollis, membranâ te-
nui à peritonæo obducta; inter quam
& parenchyma pustulæ interdum ori-
untur.

Instrumentum hoc sanguificatio-
nis (quod Sedes amoris dicitur) fissu-
râ singulati venam umbilicalem emit-
tit, quaæ in adultis in ligamentum ob-
duratur.

Pars maxima radicum venæ portæ
(quaæ

(quæ nigro colore suo) in concavâ hepatis, sed major pars radicum cavæ (quæ albedine suâ dignoscitur) in convexâ, disseminatur; omnes verò per anastomosim commiscentur, quæ plantarum infissioni quam maximè representat; quamvis aliquando cavæ radices extremitates suas in medio radicum portæ infigant, qua sanguis è radicibus portæ in cavam excurrit, adeò ut hæ radices plexum venarum mirabilem, ob absolutam sanguinis & confectionem & perfectionem, constituant. In signis etiam est anastomosis, quæ utrisque truncis est tanquam communis transitus. Harum venarum anastomoses vel conjunctiones diligentius notandæ sunt, quia per has transit materia peccans, quando purgationibus habitum corporis evacuamus.

Præterea notantur Surculi meatûs cholidoci inter radices portæ dispersi, atque Ramuli venarum lactearum qui juxta truncum portæ, cavam Hepatis regionem

regionem subeunt. Paucæ etiam arteriæ à cœliaco ramo dextro venas comitantur. Denique duo nervi sanguinis à stomachio, alterum à costali, per membranam ejus (non per substantiam) distribuuntur.

Totus fons sanguinis elaboratur in hepate, sed unica pars cæteris imperfectior, per venam portam partibus nutritioni corporis servientibus distribuitur; pars altera venâ cavâ transvecta, corde perficitur, ex quâ conficitur arteriosus, qui in omnes partes dispergitur, deinde in venas transmittitur, ut motu circulari ad cor redeat, & fluxu suo motum ejus perpetuum tueatur. Reversa sanguis fit arteriosus non solùm circulatione generali per canales majores venæ cavæ & aditæ, sed etiam particulari, quæ sit à dextro cordis ventriculo per medios pulmones, ut sanguis ad sinistrum cordis ventriculum perveniat.

Usus hepatis est affusâ suâ substantiâ (quæ parenchyma dicitur) va-

separare, ne coalescant, ea sustinere & suffulcire, caloreque etiam suo fore. Duas habet actiones, unam communem, chylum in sanguinem convertendi, alteram peculiarem, sibimet alimentum suppeditandi.

CAPUT XIX.

De Vesica Biliaria.

VESICA biliaria multe, χοληθεγμα. Grace dicta, est pars dissimilans, oblonga, subrotunda, pyri figuram exhibens, & concava ad recipientum biliosum sanguinis succum, cumque ad opportunitum tempus evacuationis, retinendum.

Sicum habet in cava hepatis parte, cui firmè unitur; latus dextrum ventrituli colique tangit, & sape per transudationem eis tinteturam addit; unde perpetuae istae ventriculi adustiones.

Sub-

Substantia est membranea, ut dilatationi adaptetur. Duas habet tunicas, unam externam à peritonæo, quæ pars ejus superior mediaque Hepati conjungitur, alteram internam, quæ sibi propria, crassior est ac firmior, motus roborisque gratiâ, omni fibrum genere accommodata. Mucosâ etiam crustâ adversus contenti humoris acrimoniam defenditur, ita ut non amarescat, nec bili violetur.

Meatus habet in jecore privatos, inter radices cavæ & portæ diffusos, ex quibus bilem attrahit. Canalis exilis Cystica dicta à collo transit, cum valvulis ad impediendum bilis refluxum, quæ in poro Cholidocho definit, cuius angustiâ crassiora vesiculae excrementa calculos, aliquando rotundos, quandoque angulares, non nunquam mori colorem figuramque æmulantes, quamvis non admodum duros, ingenerant.

- Porus Cholidochus Hepaticus dictus (quo crassior bilis rectâ delabitur) vesicæ

vesicæ canali paulò amplior est, & ad duodeni extre^{mum} jejunive initium inter duas istius intestini tunicas, inseritur. Si porus hic magnitudine excedit, Cholericos effluxus, doloresque magnos efficit: quibus, qui laborant, πικρόχολοι κατω nuncupantur. Reperitur etiam aliquando meatus tertius ad fundum ventriculi (Pyloro paululum supereminens) in quem bilem effundit, quo laborantes, πικρόχολοι αυω dicuntur, quia vomitione semper inquietantur.

Venas accipit à portâ, arterias exiles à cæliacâ dextrâ, singularem etiam nervulum à sexti paris exili propagine, jecoris tunicam transeunte, vix conspicuum.

Usus est bilem recipere, retinere, & ab hæpete expellere.

CAPUT XX.

De Truncovenæ Cavæ Descen-
dente.

Vena Cava (cujus rami in Hepar disperguntur) amplissima est Corporis vena & omnium aliarum mater, quæ à portâ non proveniunt.

Truncus hic venæ cavæ ab osse sacro usque ad jugulum sine interrupzione extenditur : Nihilominus (Doctrinæ gratiâ) in superiore & inferiorem truncum dividitur.

Superior diaphragma penetrans sursumque ascendens ramos per plurimos in omnes partes superiores distribuit, de quo (Deo favente) postea loquemur.

Inferior seu descendens superiore angustior est, quia partes supernæ copiosiori sanguine indigent. Hic ex hepatis gibba seu convexa parte prodicens, deorsumque flectens, cum arte-

riis procurrat; & in ejus transitu quatuor venas ad utrumque latus sæpe emitit.

Prima Adiposa sinistra dicitur, quæ varios ramos glandulæ, & externæ renis tunicæ distribuit. Adiposa dextra à trunco rariùs ab emulgente sæpiùs procedit.

Secunda est Emulgens sic dicta ab officio. Quia etiam reni inseritur, Renalis nuncupatur. Maxima est quæ à trunco provenit, densa ac brevis cum obliquo descensu, in exortu nunc gemina, nunc triplex, magnitudine parés. Ad insertionem reni aliquando in quinque ramos dividitur, qui Anchoris in Cavitate renis affixis, comparantur. Emulgentes origine sua raro directè opponuntur; sinistra enim altior est dextrâ, etiamque ob ortum venæ spermaticæ, amplior. Usus earum est, serosam humiditatem à sanguine exurgere atque attrahere eamque derivare, quâ partem sanguinis ipsius ad renes nutriendos, exportant; & ad humili-

76 De Trunco venæ Cavæ Descendens
tatum istarum refluxum in Cavam
impediendum, natura valvulas loca-
vit, sicuti in venis lienis reperitur.

Tertia Spermatica seu seminalis dicitur, cuius dextra à truncō cavæ, sinistra verò ab emulgente procedit.

Quarta Lumbaris est. Dux autem sunt hujusmodi, quæ ab infima parte truncī prodeuntēs, foramina nervorum inter quatuor lumborum vertebrae ingrediuntur, & sic utrinque spinalis medullæ ad cerebrum ascendunt.

Cum Truncus pervenit ad fascium ossis sacri, dividitur in duos canales, qui à situ, iliaci dicuntur. Ab his utrinque ad ipsam divisionem duæ venæ producuntur.

Prima dicitur Muscula superior, quæ musculos lumborum abdominis & peritonæum pertransit.

Secunda dicitur Sacra, quæ ad nutritionem medullæ ossis sacri excurrit.

Postea canalis iliacus utrinque pro-

De Trunco venæ Cavæ Descendente. 77

progressu in ramum interiore & exteriores descendit.

Ab interiori Muscula media procedit, quæ ad Musculos femoris, & partes proximas transit. Item Hypogastrica quæ ad recti musculos adit, & Hemorrhoidales externas constituit; & Altera hujus rami pars ad vesicam & penem repit, etiamque ad collum uteri.

Ab exteriori, primò Epigastrica provenit, quæ peritonæum ac musculos abdominis aggreditur, & subter recto cum mammaria conjungitur. Secundo Pudenda quæ os pubis ad scrotum cutemque pénis transgreditur. In fœminis, ad locum modestiæ ac partes vicinas; & hâc sanguis ad mammae reguit. Tertio, Muscula inferior, quæ Musculos & cutem coxendicis diffunduntur. Postea ejus rami crurales concupantur.

C A P U T . X X I .

De Trunco Aortæ Descendente.

TRUNCI aortæ descendenteris progressus (ex quo omnes partes inferiores vitales spiritus à corde procedentes recipiunt) cavae similitudine præ se fert. Postquam enim cæliae arteriam, mesentericam superiorem, mox emulgentem, Spermaticam, Mesentericam inferiorem, Lumbares (quibus duæ arteriæ venas duas ad rebrum comitantur) muscularam iter superiorum, & Sacram, produxit.

Dividitur in duos canales, quorum interior emititt musculam inferiorem & Hypogastricam quæ æqualem vasis, passum observat: Exterior Epigastricam atque pudendam. Quod super est ad crura descendit & arterias crurales constituit. Paucæ equidistantes nisi immediatè subter cutem currentes, arteriis destituuntur.

Truncus

Truncus Aortæ, lateri sinistro cavæ subjacens; ex membranâ venæ crassitatem sexies excedente conficitur, cum reliquis igitur minoribus arteriis ex dilatatione aneurisma non admittit. Venis etiam albior est atque vietior, nec sanguine tam abundat, ut motus se aptiorem præstet. Et hæc de Trunco Aortæ Cavam comitantis descente sufficient.

CAPUT XXII.

De Liene.

Lien sive σωλήν est pars infimi ventris organica, in hypochondrio sinistro locata, rara, arteriosa, ac instar spongiæ laxa, ut succos crassos ex hepate melius excipiat.

Nectitur parte convexâ septo transverso, costisque nothis, & reni sinistro, Concavâ autem, dmento, ventriculo, & pancreati, mediantibus vasis, communibusque membranis conjungitur.

D 4

Quo-

Quoad magnitudinem variat. Crescit enim & minuitur ex abundantia, vel defectu humorum qui ibi colliguntur. Neque perpetue reperitur ejusdem coloris. In foetu enim rubens est ut hepar: in adultis obscurus atque infuscus, quia non subtili, sed atro sanguine nutritur: In Lienosis vero varios colores induit juxta humorem dominantem, Lividum, Cinereum, &c.

Tunicam accipit tenuem & simpli-
cem, ex membranâ omenti immedia-
tè exortam, quæ παρέγχυμα ejus un-
dique complectitur etiamque tuetur,
& in Senescentibus Cartilaginis instar,
sæpe induratur. Figuram habet oblongam
linguae similem in brutis; sed in
homine plantam pedis humani potius
repræsentat.

Receptaculum hoc sanguinis sa-
culenti carnosam quidem habet sub-
stantiam, jecoris tamen parenchyma-
te omnino laxiorem. Quod latum
supra caput est. Cauda ejus, quæ in-
fra existit, angusta. Interiori facie si-
nuosum

nuosum est, ut ventriculo cedat, & concoctionem adjuvet. Gibbosum vero ad costas, quibus membraneis fibris connectitur.

Venas habet à ramo splenico venæ portæ, quæ capillorum tenuitatem æquant; hæ ad concavam splenis terminantur, ita ut nihilo magis, quam fibris crasso sanguine obductis, assimiletur. Notum hoc jecur per ramum splenicum (qui cavitatem ejus penetrat) partem chymi crassiorem recipit, ut sanguinem conficiat partibus, quibus splenica ramos subministrat: quoniam verò pars aliqua succi tam crassa est ut liene attenuari non possit, natura igitur duo vasa receptionis constituit, unum supra, quod vas breve, alterum infra quod vena hæmorrhoidalis interna dicitur. At humor hic per arterias aliquando purgatus est, non solum ad intestina, ubi excrementa inficit, sed etiam ad renes per emulgentes: Hinc in affectibus splenis urinæ sæpe nigræ.

Arterias pariter obtinet easque insignes à ramo cæliaco sinistro non tantum ad vitam, sed etiam motu eorum perpetuo bonum corporis lienis statum conservandum, ventilando, fovendo, atque calorem ejus naturalem succo fœculento penè oppressum, reficiendo. Denique fruitur nervulis à sexti paris ramo costali sinistro, magis per tunicam quàm substantiam diuersis.

Usus ejus est, ut Receptaculum parti sanguinis crassiori sit, confectæ & segregatæ in hepate, ut sanguis utrinque depuratus, ad nutriendum corpus præsertim partes principales purior transeat.

CAPUT XXIII.

De Renibus.

Renes à Grecis νεφρόι dicti, sunt membra organica ad urinam à sanguine secernendam dicata. Situ sunt

sub
tha
bor
me
inc
fin
dia
ma
ter
he
git
va
ve
di
H
ex
in
pi
at
q
d
a
n

sub jecore & liene, in cavo inter no-
thas costas & coxam, ubi spinæ lum-
borum musculis, inter duas peritonæi
membranas, ad latera cavæ & aortæ,
incumbunt.

Dexter ob magnitudinem jecoris
sinistro inferior est, uterque vero me-
diante membrana externa diaphrag-
mati lumbisque annexitur. Ren dex-
ter cæco intestino, quandoque etiam
hepati, sinister colo, lienique conju-
gitur. Per emulgentia etiam vasa ca-
væ & Aorte, per ureteres vesicæ per-
venas, arterias, ac nervos, hepati, cor-
di, & cerebro, renes connectuntur.
Hinc passionum ista diversitas.

Effigie Phaseolū vel Asari folium
exprimunt ; exterius curvi, interius
inæqualiter cavi, ut vasa melius reci-
piant. Eorum magnitudo seri evacu-
ati mensuræ respondet ; quatuor vel
quinque digitis transversis, longitu-
do, latitudo tribus, crassities duobus
æquat, & dextro sinister plerumque
minor ac brevior reperitur.

Substantiam habent carnosam, densam ac solidam ne assiduâ copiosioris humidi acessione, laxiores, debilioresque reddantur; ubi vero vasa emulgentia sese extendunt, magis laxa ac inæqualis Videlur. Superficies externa est (instar hepatis) plana, at in sanis admodum obscura, in ægrotis variè colorata.

Præterea incumbit utrinque, Corpus Glandulosum, quod aliqui glandulam renalem, alii Renem succenturiatum, vel atræ bilis capsulam volunt. Reduntantes hæ renum particulæ, tenui succinguntur tunica, & omnis generis vasis accommodantur. Venas & arterias ab emulgente, rene, cava, (presertim dextra, quæ ab ipso trunco, venam breviorem, sed ampliorem saepius recipit) adiposa, aliquando ab omnibus hisce partibus obtinent; nervos etiam ab iisdem qui renibus communicantur. Magnitudine aliquando inæquales, nucem tamen in ætate proiecta vomicam grandiusculam saepissi-

pissimè repræsentant. Longitudo digitis duobus, latitudo, unico mensuratur. Locantur sub diaphragmate (cui aliquoties arctissimè adhærent) supra membranam adiposam ita ut dextra cavæ conjungatur, sinistra verò paulò sub ventriculo conspiciatur; quarum usus non est plenè cognitus, atræ vero bilis ab hepate & liene prodeuntis partem contrahere, vulgo creduntur, quæ coaguli instar seri à sanguine separationem promoveat, & nervorum plexuum divisiones confirmare, qui (cum arteriis) ad renis tunicam & substantiam excurrunt.

Membranæ quibus circundantur renes, duæ sunt; externa, quæ (cum internâ) originem habet à peritonæo; externa vero (tanquam bursâ) eos involvit, unde renum fascia nominatur. Hæc iis non arctius adhæret, sed facile separatur; venam recipit adiposam, & aliquando ramum ab emulgente. Multâ adipe ex superfluo valvorum alimento confectâ perfundi-

tur, quæ calorem renum naturalem præservare, seri acrimoniam remittere, & pulvinaris instar, eos relevare, inservit. Interna vero ac propria membrana pertenuis est, sine pinguedine, & iis fortius coalescit, ita ut carnem eorum compactiorem reddat.

Carunculas vero papillares dictas renes obtinent. Conficiuntur ex renis substantia, carne tamen duriores minusque coloratae, acutæ, & glandulis parvulis simillimæ sunt. Ureterum extremitates subeunt, & instar operculi eos superinducunt, ex quibus tanquam tubulis humor serosus bile tintitus, in cavitatem communem (quæ Pelvis dicitur) percolatur, & sic per ureteres vesicæ transmittitur. Pisi magnitudinem referunt. Numero denæ habentur, quarum varietas ad aquæ percolationem multum conducit. Angusta habent foramina, quæ urina ad ureteres purius & absque ullâ sanguinis mixturâ pertranseat. Magnis in Renibus duodecim carunculæ

cum

cum totidem tubulis observatae sunt.

Interna equidem renis structura mirabilis est, ad quam melius spectandam in Cavâ artificiose secundus est, quâ quidem sectione substantia ureteris dilatata se præbet aspectabilem, quæ format Pelvim, in quem, ex superiori parte tanquam à tecto, humor ferosus per carunculas prædictas guttatum depluit.

Omne vasorum genus ad renes immittitur. Primò venæ quæ à cavâ procedunt, quarum una adiposa est, superius descripta, estque duplex; dextra, quæ rarius à truncō, at ab emulgente, sinistra quæ à cavâ provenit; & hæ tunicam externam pinguedine tinguunt. Multis potiuntur ramis, quorum unus ad capsulas atrabilarias tendit, quas ingressus consumitur.

Altera Emulgens est, utrinque una, ex truncō cavæ per ampla, non ad copiosam nutrimenti suppeditationem, sed ob expeditum seri transfutum; & Renis cavo, interdum gemina,

na, quandoque triplex inseritur. Rami hi breves sunt, quorum sinister duplice dextri longitudinem refert, & dextri insertio multoties altior videtur. In hisce emulgentibus quædam reperiuntur valvulae, quæ seri in cavam refluxum impediunt. Hic etiam ramus Azygi unicus, aliquando plurimi uniuntur, ut consensus inter renes & thoracem confirmetur.

Arterias habent renes à truncō Aortæ, quæ Emulgentes dicuntur. Per amplæ sunt, ut magnam seri portionem arteriis fluentem melius attrahant, & calorem iis indulgeant, qui feroſo hoc excremento facile extingueretur. Hæ inter venam & ureterem collocantur, ut motu suo feroſum in renes sanguinem intrudant, & seri jam colati descensum, accelerent.

Nervos accipiunt à ramo sexti paris stomachico, qui ad vertebrarum lumborum radices descendunt, & in propriam renum tunicam fere diffundunt; unde ventriculi renumque

con-

consensus. Paucæ etiam Nervorum propagines circa originem arteriarum mesenterii prodeunt, quarum pars una ad capsulas atrabilarias excurrit; Altera verò cum arteriis emulgentibus cavitatem renum ingreditur, & per substantiam suam dispergitur. Hinc sensus iste exquisitus.

Usus renum est sanguinem à majori, humoris serosi & biliosi parte, depurgare: necesse enim est aliquam ejus portionem sanguinem alimentarium ad partes solidas, comitari, ut instar vehiculi inserviat, ne aliter densitate nimiâ offenderet.

CAPUT

CAPUT XXIV.

De Ureteribus.

URETERES sunt nervosi canaliculi, ad urinam renibus segregatam recipiendam, & ad vesicam eam deducendam, destinati. Numerum frequenter obtinent binarium, utrinque alterum, qui muscularis psois incumbentes, & parum inclinantes, nonnihil oblique iustar literæ s. inter duas peritonæi tunicas cui annexuntur, descendunt, & sic vesicæ conjunguntur. Aliquando duo, tres, vel plures rami ex rene procedunt, ante insertiō nem tamen in unum cœunt. Egressus eorum est quidem per amplius & longæ instar vesiculæ, apparet, quæ interdum calculis adimpletur.

Figuram habent teretem, palmum longam, stramen latam. In calculosis ad magnitudinem tenuis intestini extenduntur, in quod calculus descendit,

dit, & aliquoties recurrit. In mulieribus lati sunt, recti & breves, unde dolore virorum minori calculos ejiciunt.

Eorum substantia est propriè alba, ex sanguis, densa, & nervosa, qua firmiores evadunt.

Tunica eorum cum fibris obliquis vulgo traditur unica, in sectione vero fibre apparent rectæ, & sic compactæ ac si unam propriam constituerent tunicam.

Substantiæ vesicæ interiori adsimilant, cui continuantur, à quâ (quamvis à renibus separabiles) nequeunt separari. Aliqui igitur à vesica originem volunt, cujus posticæ & infimæ Sedi non longè à collo affiguntur, ubi inter duas vesicæ tunicas ad unius ditione, ab alterutris vero ad digitorum duorum latitudinem, excurrunt, & sic insertione obliquâ vesicæ cavitatem penetrant, quæ quidem insertione urinæ in renes refluxum impedit.

Venas & arterias exiles à vicinis

par-

partibus obtinent : Nervos verò minutos à plexu nervorum sexti paris costalium quemadmodum & à lumbis. Hinc sensus eorum exquisitus, calculo, vel insidente, vel transiente.

Præterea connexis lumborum musculis supra quos à renibus ad vesicam procurrunt, nihil impedit quin calculus per ureteres in vesicam dilabens, æqualem femori (ac in rene) stupefactionem creet.

Usus est serum, tanquam per canales, ad vesicam transmittere, quod illic urina appellatur.

CAPUT

CAPUT XXV.

De Vesica Urinaria.

Vesica Urinaria est pars infimi ventris organica, quæ suscep-
tum à renibus serum conservat, & tandem vel onere vel acrimoniâ mo-
lestum expellit. In hypogastrio lo-
catur, ubi inter duas peritonæi tuni-
cas fluctuat eâ in cavitate quæ ab ossi-
bus sacri, coxarum & pubis perficitur.

Pars ejus superior, fundus, per U-
rachum duasque arterias umbilicales
umbilico connectitur, ne in progressu
cervici incumbat & excretionem im-
pediat. Pars inferior, cervix, in viris
intestino recto, glandulisque prosta-
tis; in foeminis, vaginæ uteri & ossi-
bus pubis, alligatur.

Figura oblonga est & pyri instar nonnihil rotunda. Unicam habet ca-
vitatem, in quâ urina, arenula, & cal-
culi, multoties continentur. Cavitas

hæc

hæc decrescens, in cervice angustâ de-sinit, quæ sphinctere, & constringente & occludente armatur, nè urina in-voluntariè excernatur.

Snbstantia est partim carnosa præ-sertim in cervice, & partim membra-nea, ob firmitudinem , aptam exten-sionem (quà urina retinetur donec idoneis temporibus evacuetur) & ad sequentem corrugationem. Maximâ in extensione vesica nullam præbet urinam , quia fibras suas contrahere non potest.

Triplicem habet membranam , u-nam communem , duasque proprias, exter-nam à peritoneo validam ac den-sam circa quam externè pinguedo abundat. Tunicę due proprię con-junctę, si coarctentur, densiores , si autem distendantur , tenuiores eva-dunt. Harum interior pellucida est, al-ba, tenuis, nervosa , sensus exquisiti, ad fundum lubrica, & levis, humore-que mucoso obducta.

Fibris omne genus arcte intertexi-

tur,

tur, rectis, obliquis, & transversis, quæ attractioni, retentioni, expulsionique inserviunt. Tunica hæc (quæ si parum sufflata, facile separabilis) ad fundum, rugis plena, ac mucosa est, ne ex acrimonia urinæ lœdatur, media densior est, & fibris carnosis (non rubris, ut muscularum, sed non nihil albis, ut ventriculi & intestinalium) aspergitur.

Tria habet foramina, duo juxta cervicem, quâ intrant ureteres, tertium in cervice, quod os pubis, & substantiam penis subeunt, communem istum canalem, constituit.

In viris venas & arterias ab hypogastricis obtinet, in fœminis vero à vasibus ad uteri collum advenientibus. Nervorum unum à sexto pari, alterum à spinalis medullâ accipit.

Usus est urinam accipere, quæ gradatim à renibus percolatur, & ab ureteribus devehitur, etiamque per constrictiōnēm meatus ad opportunū excretionis tempus, eam retinere. Et hæc

CAPUT XXVI.

De Vasis semen præparantibus.

VAIS præparantia à Galeno *ταρσηνάσικα* dicta, sunt venæ duæ, totidemque arteriæ. Venarum dextra oritur à truncō cavæ ad partem anteriorem paulò infra emulgentis initium, ut puriorem sanguinem & magis concoctum præbeat. Sinistra, cavæ ramum aliquando conjunctum habens, ab inferiori emulgentis sinistræ parte exoritur, ideoque sanguis ab ea devectus, eo spermaticæ dextræ magis serosus est.

Arteriæ venis ampliores, ex aor. & medio cum puriori sanguine, ac spiritu oriuntur. Spermatica dextra truncum cavæ supergrediens cursu obliquo ad venam transit seminariam. Sinistra venam lateris sui arctissimè comitatur, cūjus defectum vena sinistra dupli compenſat magnitudine. Ar-

te-

teriæ utræque raro deficiunt. Tunc enim sequitur sterilitas, quia spiritus vitales non effluunt.

Vena dextra cum arteriâ, & sinistra cum suâ paulatim divisa, peritonæo incumbunt, & descendentes, annectuntur fibrosis ligamentis, & supra ureterem obliquè obductæ, multiplici suo plexu ad introitum productionis, corpus pyramidale dictum efformant, quoniam ex angusto principio in latiorem veluti basin se explicat. Quo facto, duas formant insertiones (hordei grano distantes) in albugineam, & sic orificiis variis in testis substantiam ubi desinunt.

Præterea observatum est quod vena spermatica sanguinem usque ad albugineam devehit, sed ab arteriâ in medio productionis incipit albescere: Ita ut arteriæ semini marteriam, & venæ testibus tunicisque nutrimentum, quibus disperguntur, administrare videantur.

Vasa hæc generationis præparan-

E tia

tia in fœminis breviora sunt. Eorum autem brevitas multiplicibus compensatur flexibus ad meliorem semenis concoctionem. Nec ad testes (ut in viris) totaliter adeunt, at in mediâ viâ dividuntur, ita ut pars una ad testes, altera ad uteri fundum transeat.

CAPUT XXVII.

De Epididymibus.

Epididymides sunt corpora glandulosa, exigua & albicantia, à pyramidalibus per continuationem exorta, communique vasorum spermaticorum tunicâ obvoluta.

Siti sunt extra abdomen in scroto supra testes, quibus naturâ usuque assimilantur. Eorum capiti & fundo alligantur, at in medio disjunguntur, ita ut extremitas una Præparantia vas recipiat, (non autem in capite testis ut Aliqui volunt, illorum enim inseratio in corpore ejus aparet) altera vena emittat.

Exu-

Exuberantia hæc in libidinosis testiculis referunt magnitudinem. Superficies membranæ est atque nervosa, intus verò spongiosa, ac si multis parvulis consisterent glandulis.

Usus eorum est sanguini in vasis præparantibus, & pyramidalium capreolis, nonnihil alteranti, seminis rudimentum exhibere, & ad testes supremæ perfectionis causâ transferre.

Epididymisibus conjuncti sunt parastatæ variciformes, corpora nervosa, duriuscula, varicum instar ad meliorem seminis elaborationem infixa. Ab his quicquid vasorum in abdomen subvehitur, & ad vesicam reflectitur, deferentium nomen agnoscit.

Circa mulierum testiculos nec Epididymides nec parastatæ variciformes inveniuntur; quia semen muliebre digestione tam exquisitâ non indiget.

CAPUT XXVIII.

De Testibus

TEstes seu Testiculi sunt corpora
mollia, alba ac glandulosa, ad po-
nis radicem sita, feminis & receptione
& perfectione, per virtutem substan-
tiae suæ communicabilem, destinata.
Figurâ propemodum ovales sum-
tum securitatis, tum etiam capacitat-
gratiâ. Eorum magnitudo ab aliquo-
bus ovi columbini vel Gallinulae mo-
comparatur; Maximi pejores sunt, ut
potè cerebrum infirmius indicant.
Laxiores colorem debilem, necno
aliqualem morbum arguunt.

Propendent in viris extra abdo-
men, ut in Venerem minori ferantur
impetu, & ductus longitudine ma-
ria seminalis melius perficiatur, ouia
stes fœcunditatem aspirant. Quomo-
do corpus calefaciunt in castratis ap-
paret, quorum crassis, habitus, & mo-

es (ob magnum superiorum partium
ræfertim cordis consensum , cùm hi-
t generativis) omnino alterantur.
orum verd̄ calor respectu dextri la-
ris vel sinistri non est disputandus ,
im arteriæ utræque semen deferen-
t ab Aortâ procedant.

Quamvis parenchyma testium ob-
optionem specificam proprietatem sit causa se-
ostan-
nata, unis efficiens , nihilominus semen
non perficitur in ullâ cavitate , sed in
sis parvulis illic compactis , perte-
citatique tunicâ obvolutis.

Membranæ quinque testes invol-
unt, duæ communes, tres propriæ.
Prima communis membrana ὅσθεον ,
scrotum appellata , mollis est , ac
carnosa, adipeque destituta , quia ni-
hil oleosi è testium alimento restat ; è
uticulâ & eute formatur , lineaque
intermediâ tanquam futurâ dividitur.
Secunda Dartos dicta , valde tenuis-
s, quamvis à pannicula carnosa pro-
ducta ; Cuti hæc arctè connectitur , &
eum ea corrugatur.

Prima membrana propria dicitur Elytroides, id est, vaginalis, à peritonei productione exorta. Secunda (carnosis fibris donata) Erythroide rubra vocatur. Ultima albuginea est, crassa & valida, quæ ex tunica vasorum spermaticorum orta, testis substantiam immediatè involvit, ad meliorem mollis suæ, laxæque medullæ obfumationem, quæ Cerebri instar cum gyris appetet.

Testes præterea musculos suscipiunt exiles (utrinque scilicet unum) qui ab officio Cremasteres, sive Suspensores dicuntur. Ex obliquis proveniunt ascendentibus, & sic intra vas, ad caput testium decurrent. His in musculis pendent testes, ne valvæ spermatica onerarent. Et in coitu eos sursum trahunt, quo ex canali seminaria contracta, semen citius ac faciliter effluat.

Venas & arterias obtinent exiles spermaticis, in eos elegantissimè dispersas: Nervulos à ramo sexti parisi

interno,

interno, & à vicesimo primo pari spialis medullæ.

Uſus eſt virtute ſua innata, formam, colorem, vim, & calorem ſemini prolificam communicare, quod ſpiritu sufficientur imprægnatum generativo, in vafa deferentia transmitunt quæ poſtea ad veficulas feminarias illud deportant.

Prima hæc generationis instrumen-
ta (ob excellentiam, cordi ſimilia) in
ſeeminis unicam tantummodo habent
membranam ſeſe obtegentem, quippe
ſecreto & ſecuro loco contenta, pluri-
bus non indigeant. Minora etiam,
quàm in viris, ſunt, etſi humiditatis
ſpermaticæ pleniora; nec eorum ſub-
ſtantia adeò compaſta ſit, cùm ſemen
imperfectius ingenerare, ordinentur.

CAPUT XXIX.

De Vasis semen deferentibus.

A Parastatis proveniunt vasa deferentia, sic dicta, quia semen à testibus corporibusque varicosis ad vesiculos seminarias & prostatas deferunt.

Eorum substantia nervosa est, alba ac solida. Figuram habent teretem & longam: Cavitatem obscuram (nisi in Gonorrhæâ diu laborantibus) cum semen ratione spirituum facile pertranseat.

Situs eorum est partim extra abdomen, & partim intra. Nam sursum ferruntur per productiones peritonæi supra os pubis (sed in transitu suo vasis necuntur præparantibus) unde deorsum reflexa, deserunt præparantia, ut super ureteres, ut sub parte posteriori vesicæ ad collum ejus itinerentur, ubi utrinque dilata vesiculos semi-

De Vasis semen deferentibus. 103
seminarias efficiunt. Postquam hæ cellulæ formantur, vasa hæc simul occurunt, constituuntque ista seminis receptacula quæ dicuntur Prostatæ, in quos consumuntur.

Reverâ (secundum Anatomicos) Triples materia seminalis est, una purissima, quæ generatur & conservatur in testiculis: Altera superflua & excrementitia, utilis tamen ad formationem fœtus, quæ à testibus ad vesiculos seminarias truditur, ubi ad opportunum ejectionis tempus asseratur. Tertia materia (quæ ab aliquibus à Prostatis, aliis vero à vesiculis putatur effluere) oleaginosa est, quæ sensim extillando urethram humectat, nè urinâ vel semine lœdatur.

Usus deferentium est semen deportare, quod elaboratur in parastatis, & perficitur in testiculis, ad prostatas; ubi vas dextrum sinistro conjungitur, ut semen utriusque testis simul deferatur, & sic in uterus per genitale membrum ejiciatur. Meatus:

hi seminales etsi in fœminis breviores,
magis verò rugosè & flexibus plénior-
res inveniuntur.

CAPUT XXX.

De Prostatis.

POst vasa deferentia sequuntur ejasculatoria seu Prostatae glandulosi. Corpora sunt duo carnosæ firmiter unita, membranâque densâ ac validâ succincta, ne raritate semen elabatur. Tunica hæc poris impletur obscuris, qui compressi apparent; iis enim materia seminalis granorum instar extruditur (sicuti Hydrargyrum per corium in eo deligitum atque compressum transfire vidimus) Hinc etiam in coitu magna sequitur voluptas; quia sensus membranæ exquisitus leni dulcique transeuntis seminis acrimoniâ titillatur.

Hæ Glandulæ (in fœminis ob te-

nuitatem seminis non adeò conspi-

(cuius)

cuæ) ad collum vesicæ locantur, penisque radicem, ubi deferentia unita ductum communem constituunt.

Substantia eorum spongiosa est, nihilominus tamen duriuscula, & cæteris glandulis albidior. Ampliores etiam hæ sunt (quandoque juglandis instar formâ & magnitudine) quia semine foetus procreationi multiplicis sufficiente imbuuntur.

In Prostatis Sedes est Gonorrhœæ virulentæ : quâ intempestivè suppressa, virulentia toti corpori communicatur, vel ad testes refluit, ibique tumorem efficit.

Usus eorum est semen recipere, & ad coitus futuros retinere, eique perfectionem ultimam conferre, quoniam in his crassius albidiusque apparet. Et jam semen ob copiam vel qualitatem molestans, in urethram seu canalem virilis membra communem, ejiciunt.

CAPUT XXXI.*De Pene.*

PEnis sic dictus à pendendo, est pars organica, prælonga omnimeodèque (nisi in Glande) fistulosa, Semen in Cavitatem uteri intimam projicere ordinata.

Constat communiter cute, & membranâ carnosa; nullâ tamen interfusa pinguedine, nè membra motus retardetur, & sensus voluptatis in coitu obtundatur.

Propriè verò construitur è duobus corporibus nervosis, urethrâ & glande.

Duo Corpora nervosa, utrinque unum, maximam penis partem constituunt. Substantia eorum est duplex, prima exterior, quæ densa, dura & nervosa; altera interior fungosa, nigricans.

nigricans & atro sanguine respersa, ut in coitu se extendere & flaccescere possit; venas & arterias perplurimas obtinet, ut calore & spiritu repleatur. Hæc corpora infra in perinæo disjuncta, ex inferioribus ossium coxendicis partibus oriuntur, tanquam à stabili fundamento, & in proges-
fusuo urethram habent interjectam: Ad os pubis conjuncta, corpus pen-
dulum constituunt glande termina-
tum.

Prædicta etiam corpora moventur duobus musculis, quorum usus est erigere, flectere, & sustinere in con-
gressu; valde breves sunt at crassi &
robusti à nervoso coxendicis princi-
pio deducti.

Urethra (quæ Anatomicis qui-
busdam est substantia vesicæ ad ex-
tremitatem penis extensa) duabus
componitur membranis: quarum
interna tenuior, sensusque exquisiti.
Externa densior est, fibrisque trans-

E 7 versis,

versis, motus, roborisque gratiâ, instructa. In hujus canalis principio, caruncula instar valvulae se offert carnosa, quæ vel à Cathetere disrupta, vel acrioris fluxu humoris erosa, incurabilem producit Gonorrhæam.

Urethra duos obtinet musculos, longiores quidem sed graciliores, à sphinctere intestini recti exortos, quorum usus est inferiorem canalis partem dilatare in mictione & coitu, & prostatas comprimere. Ad latera feruntur urinarii ductus, & sic in medio insertionem faciunt.

Summitas penis dicitur Glans, quæ substantiam habet carnosam, mollem ac spongiosam, undique membranâ tenui obvolutam. Ad Glandis radicem ubi cum nervosis corporibus jungitur, Cavernula apparet, in quâ aliquando humor erodens collectus magnum (ut in gonorrhæa)

norrhæâ virulentâ) efficit dolorem. Aliud etiam habet integumentum è cutis duplicaturâ confectum, quod vocatur Præputium à putando (à Judæis enim & Mahometanis religionis causâ resecatur, undè Apellæ & recutiti audiunt. Hi igitur tantam fœminis in congressu voluptatem præbere non possunt, nam in coitu sursum & deorsum movetur præputium, ut hac in attritione majorem calorem acquirat, & voluptatem fœmineam adaugeat, ideoque mulieres societate Christianorum carnali magis delectantur) & alligatur glandi per vinculum, quod Frænulum appellant: Extenditur inferiori parte usque ad glandis orificium in juvenibus, qui cum arcta virgine Venerem non exercuerunt.

Vasa insignia peni communicantur, venæ & arteriæ ab hypogastricis & pudendis; quorum hæ cuti externâ, illæ corporibus nervosis distri-

distribuuntur. Nervi quos recipit
(tam externi & cutanei, quam in-
terni) à medullâ ossis sacri proce-
niunt.

Finis Sectionis Prima.

IN-

INDEX

Capitum in hac prima Sectione Contentorum.

Cap. I.	<i>D E Divisione Corporis hu-</i> <i>mani in genere.</i>	pag. 9
II.	<i>De Divisione ventris inferioris.</i>	11
III.	<i>De Cuticula.</i>	14
IV.	<i>De Cute.</i>	16
V.	<i>De Membrana Adiposa.</i>	18
VI.	<i>De Membrana Carnosa.</i>	20
VII.	<i>De Membrana communi Mus-</i> <i>culorum.</i>	22
VIII.	<i>De Musculis ventris inferioris.</i>	23
IX.	<i>De Peritonæo.</i>	32
X.	<i>De Vasibus umbilicalibus.</i>	35
XI.	<i>De Omento.</i>	37
XII.	<i>De Intestinis.</i>	39
XIII.	<i>De Mesenterio.</i>	50
XIV.	<i>De Pancreate.</i>	53
XV.	<i>De Vena Porta.</i>	56
XVI.	<i>De Arteriis Abdominis.</i>	59
XVII.	<i>De Ventriculo.</i>	62
	XVIII.	

XVIII.	<i>De Hepate.</i>	67
XIX.	<i>De Vesica Biliaria.</i>	71
XX.	<i>De Trunco Venacavæ descendente.</i>	74
XXI.	<i>De Trunco Aortæ descendente.</i>	78
XXII.	<i>De Liene.</i>	79
XXIII.	<i>De Renibus.</i>	82
XXIV.	<i>De Ureteribus.</i>	90
XXV.	<i>De Vesica urinaria.</i>	93
XXVI.	<i>De Vasibus semen preparantibus.</i>	96
XXVII.	<i>De Epididymisibus.</i>	98
XXVIII.	<i>De Testibus.</i>	100
XXIX.	<i>De Vasibus semen deferentibus.</i>	104
XXX.	<i>De Prostatis.</i>	106
XXXI.	<i>De Pene.</i>	108

3
2
1
4
5
8
L
K
Z
Z

Principia Typographi Barrii sic
clemententur.

In prima sectione.

Pag. 14. l. 11. post si adde in. p. 21. l. 20.
lege liquefata. p. 22. l. 17. Sternum.
p. ibid. l. penult. sectione. p. 26. l. 21. ep-
ist. p. 31. l. 12. cartilaginum. p. 38. l. 22.
mesenterico. p. 53. l. 7. utilissimum. p. 95.
l. ult. post & hæc adde de partibus nutritivis.
proximè sequuntur generativa. p. 104. l. 20.
lege ex sub. p. 111. l. penult. quatuor. In
Epistola ad lectorem, maleque pro ministris
liquefacti. p. 1. ult. legi fisi.

In secundâ & tertiâ.

Pag. 36. l. 11. lege repens. p. 45. l. 7.
frigidus. p. 53. l. 12. ante redditum
adde at. p. 57. l. 18. lege bubalum. p. 59.
l. 22. inato. p. 66. l. 3. arystonoidio. p. 77.
l. 17. quales. p. 78. l. 7. ligamentis. p. 93.
l. 11. procurrans. p. 108. l. 4. meninge. p.
ibid. l. 12. odore. p. 132. l. 4. post medio
adde facili.